

HÄMEENLINNAN
KAUPUNKI

Toimeksianto / Kuntien tilannekuva 2020

- ISO kiitos Valtiovarainministeriölle asiaan tarttumisesta – tilannekuva ei ole ollut (eikä vielääkään täysin ole) selvä ja yhteinen
- Yhteisen tiedon puute on ollut ilmeinen – tiedolla johtaminen?
- Tilannekuva-työ on ollut rakentavaa
- Työn pitää jatkua ja johtaa toimenpiteisiin
- Maakuntatasoinen raportointi ei ole oikeaa eikä riittävää (kaikki Uudenmaan kunnat eivät pärjää / Kanta-Hämeen kaupunkiseudut eroavat toisistaan rankasti).

Kuntien tehtävistä

- Hämeenlinna oli vuonna 1993 mukana maailmanlaajuisessa Bertelmann-kuntakilpailussa
- - se osoitti, että Suomen kuntien tehtävät ovat maailman laajimmat (myös kunnallinen itsenäisyys)
- - tämän jälkeen kuntien tehtävät ovat koko ajan lisääntyneet ja lisääntyvät
- - rahoitusperiaate ei ole toteutunut (kustannukset arvioidaan alimitoitettusti)
- - kuntien tehtävät / rahoitusvastuut lisääntyvät muutoinkin kuin lakisääteisten tehtävien kautta
- - mm. ELY-keskukset siirtävät joukkoliikenne- ja infravastuitaan kunnille (ja toimivat usein vain lupaviranomaisina valtion väylien osalta tai vain lopettavat kaupunkien välisen liikenteen ostamisen)
- - tänäänkin jatketaan neuvottelua Suomi-rata Oy:n osalta, jossa kuntien odotetaan maksavan 49 % radan 150 milj. euron suunnittelukuluista (ja on väläytetty myös rakentamisen rahoitukseen osallistumista).

Kuntien taloudesta

- Vuonna 2018 noin $\frac{3}{4}$ kunnista teki alijäämäisen tilinpäätöksen (myös useat isot kaupungit; ja myös Hämeenlinna)
- Helsinki teki noin 400 milj. euroa ylijäämää (Helsinki on poikkeus ja sotkee kuntatilaston)
- Valtionosuusuudistus on välttämätön (mutta kansantalouden kannalta 0-summapeliä). Muuttoliike ja väestön nopea keskittyminen haastaa valtionosuusjärjestelmän.
- Kuntien sopeuttamismahdollisuudet ovat rajalliset ja tulevaisuuden liikkumavara yhä pienempi (poliittista päätöksentekokykyä ei kunnissa ole = aina ovat uudet vaalit).
- Sopeuttamistarvetta on sekä käyttötaloudessa että investointitaloudessa (jossain tarvitaan lisää palvelurakennuksia, jossain niitä jää tarpeettomaksi).

Kuntien eriytymisestä

- Kunnat ovat todellisuudessa niin erilaisia, mutta niitä koskee sama lainsäädäntö.
- Perustuslakiongelman kunnilla on itsehallinto ja kansalaisilla on oikeus peruspalveluihin = Suomessa on yhä enemmän kuntia, jotka eivät pysty vastaamaan kansalaisten peruspalveluista.
- Väestörakenteen muutos on vahvin ajuri. Syntyvyyden rankka aleneminen on ollut yllätys meille kaikille. Väestön keskittyminen nopeutuu. Kaupungistuminen jatkuu varmasti.
- Ratkaisuna on rankka kuntaremontti ja / tai siirtyminen eurooppalaiseen kuntamalliin, jossa on ainakin kahdentasoisia kuntia. Hämeenlinnan monikuntaliitos vuonna 2009 oli monin tavoin Ok.
- Sote-uudistus ei lähtökohtaisesti paranna tai heikennä uudistusta edeltävää kunnan talouden tilaa eikä näin ollen poista kuntien talouden eriytymistä.
- Kansalaisten / kuntalaisten asuntovarallisuus haihtuminen on iso ongelma. Tyhjät torpat lisääntyvät – samalla kun joissakin paikoissa tavallisella palkalla ei enää selvitä asuinkuluista.

Kuntien henkilöstö

- Kuntatyöntekijöiden määrä on noin 420.000.
Porukka ikääntyy nopeasti
- Työvoimapula lisääntyy yhä useammilla aloilla.
Kelpoisuusehdot ja henkilöstösuunnittelu!? (Jos kaavamaisesti katsotaan, Hämeenlinnassakin jää yli 100 lastentarhanopettajaa tms. työttömäksi vuoteen 2030 mennessä syntyvyyden pienenemisen takia / iso tarve vanhuspalveluissa).
- Miten kunnat voivat kilpailla työmarkkinoilla?
Miten asia huomioidaan kuntien tehtävien lisävelvoitteissa?

Mitä pitäisi tehdä?

- Kaipaamme vapaakuntakokeilua ja siihen liittyvää innostusta! Kunnat ovat niin erilaiset, etteivät samat normit voi toimia kaikkialla.
- Kokeillaan ja hyväksytään se, etteivät kaikki kokeilut voi onnistua.
- Otetaan mukaan norminpurkutalkoot ilman mitään poliittista latausta.
- Kunnilla tulee olla mahdollisuus elinvoimaa lisääviin hankkeisiin /asioihin (kunta edistää asukkaisensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa).

